

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№1
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 442 sahifa,
5-yanvar, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Talabalarda tolerantlikni shakllantirish zarurati va samaradorligi.....	28
Bafayev Muxiddin Muxammadovich	
Muhandislik grafikasi bo'yicha raqamli kompetensiyalarni shakllantirishda grafik dasturlardan foydalanish metodikasini yaratish	34
Axmatova Asila Akmaljon qizi	
Investigation on the Efficacy of Pedagogical Approaches in Virtual Learning	37
Burkhonova Zarafuz Qobilovna, Makhmudov Shaxboz Muzzafarovich	
The Role of Input And Interaction in Second Language Acquisition.....	40
Dilorom Poyonova	
Muhandislik yo'nalishida kartografiya fanini integratsiyalashgan holda o'qitish	45
Kazakbayeva Muxabbat Turabayevna	
Incorporation of Moocs Into the Digital Educational Framework for the Development of Professional Speech Culture.....	49
Kudrat-Zoda Kamola Alisherovna	
Pedagogical Strategies for Enhancing Students' Creative Thinking Throughout the Learning Process	52
Makhmudova Ugliy Baxtiyarovna	
Kognitiv yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning media savodxonligini rivojlantirish	57
Mirzayeva Mayramxon Zaynobiddinova	
Transformatsion yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirish.....	61
Mirzayeva Ziyoda Uktamjonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni tanqidiy fikrlashga o'rgatish	65
Qurbonboyeva Gulnoza Mahmud qizi	
An Online Service that Integrates Up-To-Date Content From Well-Known Mooc Platforms	68
Rakhimberdiyev Rustam Abdunasirovich, Abdurahmonova Osiyo Jahongirovna	
The Fourth Phase of Distance Education: Integrated Technologies and Moocs	71
Rahimberdiyev Rustam Abdunasirovich, TaranenkoTatyana Viktorovna	
Gamifikatsiya orqali iqtidorli o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirish	74
Rustamova Manzura Mirkamolovna, Xaytbayeva Malika Qobil qizi	
Boshlang'ich ta'lim fanlarini didaktik o'yinlar orqali tushuntirish	77
Rustamova Manzura Mirkamolovna, Shomaxsudova Diyora Dilshod qizi	
O'smirlar orasida alkogolizm, giyohvandlik va toksikomaniya profilaktikasi	80
Sh. F. Mustafayeva	
Educational Physics Experiments: Methods and Didactic Strategies for Developing Critical Thinking in Students	85
Turayev Alimjan Bahriddinovich	
The Problems of Remote Learning Technology and Global Trends in University Education Development.....	88
Tursunov Begzod Sherzodovich, Shukurova Madina	
A Case Study of Humanities Disciplines Using Massive Open Online Courses as a Resource for Blended Learning.....	91
Tursunov Begzod Sherzodovich, Eshkabilov Kodirali Davlatmuratovich	
Modern Education and Training Practices for Future Dentists	94
Turumova Marjona Bahodirovna	
Kommunikativ yondashuv asosida nutqiy kompetensiyani shakllantirish.....	98
Tuxtayeva Mehriyo Shavkatovna	

Maktabgacha ta'lim jarayonida mutaxassislik fanlarini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar: amaliy muammolar va ularning innovatsion yechimlari	102
<i>Xabibulayeva Shaxrizoda O'ktam qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarda nutq o'stirish darslari orqali Soft Skills ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy pedagogik psixologik asoslari	106
<i>Xoldarova Mubina Qudratbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi muhit va uning turlari	110
<i>Xolmirzayeva O'g'iloy Murotali qizi</i>	
Развитие компетенций студентов-биологов в изучении языков	114
<i>Абдуллаева Нигора Курбановна</i>	
Формирование интереса и повышение эффективности школьного урока физической культуры	118
<i>Мукимов Олим Эргашевич</i>	
Incorporation of Massive Open Online Courses Into the Higher Education Framework	122
<i>Rakhimberdiyev Rustam Abdunasirovich, Nasrullayev Javlonbek Tal'atjonovich</i>	
Совершенствование инновационной методики социально-педагогической деятельности будущих педагогов в полилингвальной среде с использованием искусственного интеллекта	125
<i>Хужаниязова Гузаль Юлдашевна</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ faoliyatini xalq og'zaki ijodi asosida rivojlantirish	130
<i>Abduraximova Muxabbat Allayevna</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'rganiladigan nostandart masalalar	133
<i>Karimova Kunduz Ruzibayevna, Yo'ldosheva Tojigul Ulug'bek qizi</i>	
Video-marketingning iste'molchilar jalb qilinishiga ta'siri: Tiktok va Youtube misolida.....	138
<i>Rustamova Ma'mura Asqar qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kognitiv jarayonlarini diagnostika qilish	141
<i>Shorustamboyeva Shahnoza Ulug'bekovna</i>	
The use of Visualization Technology as a New Trend in Teaching the English Language	144
<i>Tursunoy Ortiqova</i>	
Didaktik drama asosida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda narrativ yondashuvning asosiy tushunchalari tahlili	149
<i>Xolbayeva Dildora Azizovna, Sadiyeva Shaxnoza Xusanovna</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini o'qitishda work-based learning metodikasini qo'llash ..	153
<i>Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi</i>	
Bo'lajak shifokorlarni tibbiy amaliyotga tayyorlash metodikasini takomillashtirish.....	156
<i>Murtazayeva Nasiba Komiljonovna</i>	
Autizm spektri buzilishi bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'limni tashkil etish	159
<i>Xusnidinova Saodat</i>	
Muloqot madaniyati asosida liderlik fazilatlarini shakllantirishning samarali usullari	163
<i>Djumayeva Dildora Isroilovna</i>	
Integrating Quizlet, Kahoot, and Padlet Into Vocabulary Instruction: An Experimental Study With Undergraduate Philology Students.....	167
<i>Inoyatova Umida Boxadir qizi</i>	
Advantages and Disadvantages of Teaching Students Via Competent Based Approach in Order to Improve Their Listening and Speaking in Finland	171
<i>Abdukhakimova Kamola Akmalovna, Rahmatova Mohijahon Ahmad qizi</i>	
Kimyo ta'limida iqlim o'zgarishlariga oid ilmiy ma'lumotlar asosida qaror qabul qilish kompetensiyasini rivojlantirish	175
<i>Akbarova Saidaxon Rustamovna</i>	
Tibbiyot oliy ta'limida pediatriya talabalari klinik fikrlashini rivojlantirishda muammoli ta'lim metodlarining roli.....	180
<i>Atadjanova Shaira Xalilovna, Umarkulov Muxtorali Islomkulovich</i>	

Individual ta'lim muhiti asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini kasbiy-metodik tayyorlashni takomillashtirish.....	185
<i>Azamatova Dildora Shuxrat qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim-tarbiya tizimida raqamli ta'limni joriy etishning innovatsion yondashuvlari va samaradorlik omili.....	189
<i>Babayeva Dilnoz Xaydarovna</i>	
O'qish savodxonligini oshirishda xalqaro tadqiqotlarning o'rni (PISA va PIRLS)	192
<i>Barakayeva Shahnoza Fazliddin qizi</i>	
Yosh rahbarlarda boshqaruv stressining namoyon bo'lishi va boshqaruv faoliyatiga moslashuv muammolari: ta'lim tizimi sharoitida psixologik holat tahlili.....	195
<i>Djavgarova Dilfuza Shuxrat qizi</i>	
Sun'iy intellekt va katta ma'lumotlardan foydalanish asosida oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv samaradorligini oshirish strategiyalari.....	199
<i>Duvlayeva Nozigul Xolmuxammad qizi</i>	
Enhancing English Learners' Pronunciation Through AI-Based Language Applications.....	203
<i>Egamova Munisa Khakim kizi</i>	
Maktab ta'lim tizimining dars jarayonlarida elektron qo'llanmalardan samarali foydalanish.....	208
<i>Kodirov Akbar Shuxratovich</i>	
Improving the Methodology of Teaching Biochemistry in Medical Higher Education Institutions Through Virtual Laboratory Tools	213
<i>Mamadaliyeva Zarina Rakhmat kizi</i>	
O'smirlarda kommunikativ tolerantlik muammosining nazariy-metodologik asoslari.....	218
<i>Mirsidikova Aziza Mirvohidovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining sog'lom turmush tarzini tashkil etishning nazariy asoslari	221
<i>Muxtorova Xusnidaxon Abdug'oprovna</i>	
Improving the Theoretical and Methodological Foundations for Integrating Generative Artificial Intelligence Technologies Into English Language Teaching in Higher Education	226
<i>Nigmatova Nozimakhon Ulugbek kizi</i>	
Maktabgacha ta'lim va oila hamkorligi: zamonaviy yondashuvlar va ilmiy asoslar.....	229
<i>Omondavlatova Diyora Otabekovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida iqtidorli talabalarning ilmiy va ijodiy kompetensiyalarini aniqlashga yo'naltirilgan axborot tizimini yaratish	233
<i>Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Ro'zimatova Saidaxon Abdivoixid qizi</i>	
O'quvchilarni o'zbek xalq og'zaki ijodi namunalari vositasida vatanparvarlik ruhida tarbiyalash pedagogik muammo sifatida.....	237
<i>Qodirqulov Nodirbek Hamroqul o'g'li</i>	
Oliy ta'lim tizimida talaba-qizlarning kasbiy, madaniy va kommunikativ faoliyatlarini samarali tashkil etish	242
<i>Qurbonova G. M.</i>	
Kasbiy tayyorgarlik jarayonida refleksiv yondashuvning metodologik asoslari	245
<i>Raxmatova Shaxnoza Oybek qizi</i>	
Inkluziv ta'limda pedagogik diagnostika: maxsus ehtiyojli o'quvchilarning o'quv yutuqlarini baholash	248
<i>Norqobilova Rayxona Davlatovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining umummadaniy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	252
<i>Saidova Nigora Olimovna, Jo'rayeva Nilufar Rustamjon qizi</i>	
Pedagogical Strategies for Enhancing Students' Creative Thinking Throughout the Learning Process	254
<i>Shaymatova Aziza</i>	
Dasturiy-metodik majmuani ishlab chiqish bosqichlari hamda pedagogik talablar.....	259
<i>Soliyeva Gavharoy Yodgorjon qizi</i>	
Nutq kamchiliklarini bartaraf etishda maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda pedagogik metod va o'yinlarning samaradorligi	265
<i>Suyarova Orzigul Sodiq qizi</i>	

Yoshlarni nikohga tayyorlashda shaxsiy omillar va psixologik yetuklik.....	269
To'xtamatova Nargizaxon Abdullayevna, Buranova Sevara Sa'dullayevna	
O'zbekiston umumiy o'rta ta'lim tizimida rahbarlarning liderlik kompetensiyalarining hozirgi holatini diagnostika qilish	273
Taylakova Dilnoza Norbekovna, Latifova Mavjuda Xurramovna	
Ta'limga o'qib tushinishni sun'iy intellekt bilan integratsiya qilish imkoniyatlari va pedagogik strategiyalari.....	276
Umarov Bahrom Norboyevich	
Talabalar mobilligi jarayonida pedagogik qo'llab-quvvatlash mexanizmlari.....	281
Xabibullayev Alimardon Xidoyatillayevich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarni tayyorlashda kompetensiyaviy yondashuvning roli va ahamiyati.....	286
Yo'ldosheva Iqbol Bekbo'lsin qizi	
Boshlang'ich sinflarda chet tilini o'rganishning ahamiyati va undagi zamonaviy yondashuvlar	289
Yoqubjonova Mohlaroyim Abdumalik qizi	
O'smir shaxsida refleksiyani shakllanishida ota-ona munosabatlarning ta'siri	292
Yulchiboyeva Dilfuza Ergashevna	
Boshlang'ich ta'limda geymifikatsiya orqali til kompetentligini rivojlantirish.....	297
Zokirova Sohba Muxtoraliyevna, Nurmuhamedova Dilshoda Zaynobiddin qizi	
Профессиональная этика педагога высшего учебного заведения	302
Журабекова Хабиба Мадаминовна	
Ortodontiyada mioterapiya: miogimnastik dentoalveolyar apparatlarni qo'llashning taqqoslama tavsifi	305
Tursunov Begzod Sherzodovich, Sayfulayeva Aziza Anvarovna	
Музейная педагогика на уроках воспитания в средней школе: методика включения музейных практик в процесс обучения и воспитания подростков	308
Умрихина Виктория Игоревна	
21St Century Dental Innovation Technologies: An Overview	314
Khojimurodov Burkhon Ravshanovich	
Цели и задачи педагогических систем, основанных на конструктивизме в общеобразовательных школах	317
Шарипова Шахноза Шавкат кизи	
Способы повышения мотивации учащихся при изучении русского языка.....	321
Эшонкулов Хамрокул Маматкулович	
Yosh sportchilarda jismoniy tayyorgarlikni rivojlantirishda funksional mashqlarning ahamiyati.....	326
Aminov Botir Umidovich	
Nutqiy faoliyatda fikr va til tizimlari.....	330
Axmedova Muyassar Xadimatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga xorijiy tilni o'rgatish psixologiyasi	333
Axmedova Muyassar Xadimatovna, Halimova Gulasal Xamroqulovna	
10–12 yoshli tennischilarda texnik tayyorgarlik samaradorligini oshirish uslubiyati	336
Axmedova Nafisa Isaxodjayevna	
Bo'lajak pedagoglarda hayotiy ko'nikmalarini shakllantirish masalalarining ilmiy tadqiqi.....	340
Axunbabayeva Shaxnoza Shuxratovna	
Musobaqa oldi bosqichida tennischilarning maxsus jismoniy sifatlarini kompleks mashqlar yordamida rivojlantirish uslubiyati.....	345
Azamatov Abdullo Isaxo'ja o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy yondashuv	349
Choriyeva Durdona Anvarovna, Po'latova Mahfuza To'liqin qizi	
Xorij olimlari tadqiqotlarida mustaqillik sifatini rivojlantirishga oid yondashuvlar	354
D. A. Saliyeva	
Milliy adabiyot namunalari yordamida talabalar tanqidiy tafakkurini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	358
Erallyeva Dilnoza Oybek qizi	

Oliy ta'lim tizimida tyutorlik institutini rivojlantirishning dolzarb masalalari	362
<i>Kandaxarov Zafar Ishratovich, Tajibayeva Komila Taxirjonovna</i>	
Integrating Communicative and Task-Based Approaches in English Language Teaching Within a Learner-Centered Framework	366
<i>Madinabonu Farkhodova</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda ijobiy munosabatlarni shakllantirish usullarining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	370
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Ta'limda sun'iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari	373
<i>Mamatova Dilnoza Bekpo'latovna</i>	
7-sinf biologiya kursini o'qitishda o'quvchilarning metodologik savodxonligini shakllantirish	377
<i>Mirzayeva Nigoraxon Ibrohimjon qizi, Azimov Bekjon Ibrohimjon o'g'li</i>	
10–12 yoshli belbog'li kurashchilarini o'quv-mashg'ulot jarayonida koordinatsion qobiliyatlarni takomillashtirish	380
<i>Mirzoqulov Sh. A.</i>	
Pedagog xodimlarning malaka-mahoratini oshirish – samaradorlik omili	384
<i>Musurmonova Mariya Burxonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligini tizimli yondashuv asosida boshqarishning pedagogik mexanizmlari	387
<i>Muxamatova Gulmira Erkinjon qizi</i>	
Zamonaviy o'zbek tilida so'z tartibi va sintaksis xususiyatlari	392
<i>Narimova Gulnora Abdumannonova</i>	
Ilmiy va innovatsion boshqaruv yondashuvlari orqali o'quv jarayoni samaradorligini oshirish texnologiyalari	396
<i>Norbo'tayev Baxtiyor Abduraximovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida algebraik fikrlashni rivojlantirishda mental arifmetikaning o'rni va roli	400
<i>Nurillayev Samad Safarovich, Qodirova Nilufar</i>	
Bolalarning sportga oid ta'lim-tarbiya madaniyatini shakllantirish omillari va yo'nalishlari	405
<i>Ochilov Jonibek Abdo'xomid o'g'li, Rishad Badayev</i>	
Raqamli ta'lim jarayonida pedagoglarning AKT va media savodxonligini oshirish bo'yicha samarali metodik yondashuvlar	408
<i>Rashidov Sherzod Abdirayimovich</i>	
Didaktik o'yinlar yordamida o'quvchilarning ona tiliga doir bilimlarini mustahkamlash	413
<i>Raxmataliyev Sherzod</i>	
Bosh harflar ramzga aylanganda: monogrammaning zamonaviy grafik dizayndagi ahamiyati	416
<i>Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich</i>	
Ta'limning raqamli transformatsiyasi sharoitida o'quvchilarning o'quv-biluv faoliyatini faollashtirish usullari	420
<i>Xakimova Yoqutxon Toxirjon qizi, Tursunova Saida Soliyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida noverbal muloqot kompetensiyasini shakllantirish metodlari	423
<i>Xolmo'minova Bahora Abdujalolovna</i>	
Frustratsiya holatining psixologik mohiyati va uni yengish mexanizmlari	426
<i>Y. E. Sobirov</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ertaklarni hikoya qilishda motiv va syujetning tarbiyaviy ahamiyati ("Pahlovon Rustam" ertagi misolida)	430
<i>Zulayxo Nazarova, Farangiz Mardiyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarining rasmiy veb saytlari sifatini oshirishda sun'iy intellektdan neft va gaz sohasida foydalanish muammolari	433
<i>Tajetdinova Gulnara Abatbay qizi</i>	
Развивать личностные качества учащихся на уроках географии	437
<i>Шадиева Нигора Шариповна, Нуруллоева Нилуфар Рузимбоевна</i>	

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA XORIJIY TILNI O'RGATISH PSIXOLOGIYASI

Axmedova Muyassar Xadimatovna
Toshkent amaliy fanlar universiteti
Psixologiya kafedrası prof. v/b., p.f.d.

Halimova Gulasal Xamroqulovna
Pedagogika fakulteti talabasi

Annotatsiya: Maqolada bugungi kunda chet tilini o'rganishga e'tibor yuqoriligi bayon etilgan. Unda jamiyat tarqsiyoti rivojlangani sari chet tillariga qiziqish ortib borayotganligi ko'rsatib o'tilgan. Shuningdek, chet tilini o'rganishning psixologik xususiyatlari ilmiy manbalar asosida bayon etilgan.

Hozirgi globallashuv jarayonida chet tillarini o'rganish bolalarning ta'limiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim omillardan biriga aylanib bormoqda. Ushbu maqolaning asosiy maqsadi bolalarning chet tillini o'zlashtirish jarayonidagi ijtimoiy psixologik xususiyatlariga e'tibor qaratilgan. Va yana til o'zlashtirishda o'yin usullarining o'ziga hosligi ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: bola, o'yin, fikr, idrok, nutq, hissiyot, kommunikatsiya, qobiliyat, mashg'ulot.

Abstract: The article describes the importance of foreign language learning today. It shows that the interest in foreign languages is increasing with the development of the society and that there are a number of reasons for it. Also, the psychological features of learning a foreign language are described based on scientific sources.

In the context of the modern process of globalization, learning foreign languages is becoming one of the important factors in the educational and social development of children. The main purpose of this article is to focus on the socio-psychological characteristics of children in the process of learning a foreign language. And yet, language acquisition emphasizes the specifics of gaming methods.

Key words: child, game, thinking, perception, speech, emotion, communication, the ability, learning.

Аннотация: В статье описывается важность изучения иностранного языка сегодня. Показано, что интерес к иностранным языкам возрастает с развитием общества и тому есть ряд причин. Также на основе научных источников описаны психологические особенности изучения иностранного языка.

В условиях современного процесса глобализации изучение иностранных языков становится одним из важных факторов образовательного и социального развития детей. Основная цель данной статьи - акцентировать внимание на социально-психологических особенностях детей в процессе овладения иностранным языком. И еще, овладение языком подчеркивает специфику игровых методов.

Ключевые слова: ребенок, игра, мышление, восприятие, речь, эмоция, коммуникация, способность, обучение.

KIRISH

So'ngi yillarda jamiyat tarqsiyoti rivojlangani sari chet tillariga qiziqish ortib borayotganligi sezilarli ko'zga tashlanadi. Shuningdek xorijiy tillarni o'rganish ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biridir. Ayniqsa bolalik davrida til o'zlashtirish samarali hisoblanadi. Tilarini o'rganishga intilishning juda ko'p sabablari mavjud. Tadqiqotning dolzarbligi shundaki, kishining bilimi va shu tilda gapirish iqtidori har doim ham bir-biriga to'g'ri kelavermaydi. Ayrim insonlarga til o'rganish juda ham oson, ayrimlariga esa o'ta qiyin tuyuladi. Bunda insonlarning yosh xususiyatlari muhim rol o'ynaydi.

Mazkur mavzu bolalarda til o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshirish va samarali ta'lim muhitini yaratishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tillarni o'rganish murakkab jarayon hisoblanadi. Shuning uchun unda bir qancha qiyinchiliklarga duch kelish mumkin, ya'ni psixologik muammolar ana shular jumlasidandir. Bu muammolarni bir qancha psixolog olimlar katta qiziqish bilan o'rganishgan.

Chet tilini o'rganishdagi qiyinchiliklar haqida so'z borganda til tushunchasining psixologik xususiyatlariga e'tibor qaratish maqsadga muvofiq. I.A.Zimnyaya tilning xususiyatiga quyidagini taklif qiladi: "til – bu murakkab sistemali ta'limot bo'lib, u inson tushuncha tafakkurini vujudga keltiradi", hamda insonning muomala vazifasini bajaruvchi funktsiyasini rivojlantiradi^[6; 3.5].

Gumboldt ta'kidlashicha, til – bu millat qalbi. Unda to'liq "milliy" xarakter aks etgan. Til – ijtimoiy-tarixiy mahsulot bo'lib, u har hil avlodlar o'rtasida muloqot uchun xizmat qiladi. Til – bu eng tirik, eng sarob va mustahkam aloqa bo'lib, yashab bo'lgan, yashayotgan va kelajak avlodlarni bir-biriga bog'lab turuvchi buyuk va tarixiy bir butunlik hisoblanadi^[3.5].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Chet tili boshqa maktab dasturidagi o'quv predmetlaridan farqi bor. Yana chet tili ona tilidan ko'p jihatlari bilan ham farq qiladi. Uning farqini L.S.Vigotskiy ta'kidlab o'tganidek:

- egallash yo'li yo'nalishida;
- muloqotda kirishuvchiligida;
- vazifalarning hammasi amalga oshishida;
- bolaning tilini rivojlanishida (2-5 yosh).

Bunda L.S.Vigotskiy aniqlab olgan yo'li ona tili uchun pastdan-tepaga, chet tilini o'rganish uchun esa, tepadan-pastga xarakterlidir, deb hisoblagan. Shundan ko'rinib turibdiki, ona tili va chet tillarini o'rganish bir-biriga qarama-qarshi kechadigan jarayondir. Sababi, ona tilini inson yoki bola o'zi bilmasdan ham turib o'rganishi mumkin, lekin chet tilini o'zi boshidan boshlab, maxsus, tayyorlangan holda o'rganadi^[7; 3.6].

Mutaxassislarning mazkur g'oyalari ilmiy tadqiqotning metodologik asosini tashkil etadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mamlakatimizda xorijiy tillarni o'rgatishni ommalashtirishni yangi bosqichga olib chiqish hamda ushbu sohani yanada rivojlantirish maqsadida tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Ulg'ayib kelayotgan yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash, buning uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish ustuvor vazifalardan biridir. Shu maqsadda 2022-yil 19-yanvarda "Xorijiy tillarni o'rganishni yanada takomillashtirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Vazirlar Mahkamasi qarori qabul qilingan.

Ayni paytda nafaqat maktab, litsey va kollej o'quvchilari hamda oliy ta'lim muassasalari talabalari, balki maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari va boshqa soha vakillari uchun ham xorijiy tillarni, xususan, ingliz tilini o'rganish tizimi yo'lga qo'yilgan. Til o'rganish jarayoni yosh davriga bevosita bog'liq bo'lib, bolalar kattalarga nisbatan tilni tezroq va osonroq o'zlashtiradilar. Bunga bolalarda til o'rganishga bo'lgan tabiiy moyillik, taqlid qilish qobiliyatining kuchliligi hamda vaqtning yetariligi asosiy sabab bo'ladi.

Chet tilini o'rganishdagi qiyinchiliklar haqida so'z borganda til tushunchasining psixologik xususiyatlariga e'tibor qaratish maqsadga muvofiq. I.A.Zimnyaya tilning xususiyatiga quyidagini taklif qiladi: "til – bu qiyin sistemali ta'limot bo'lib, u inson tushuncha tafakkurini vujudga keltiradi, hamda insonning muomala vazifasini bajaruvchi funktsiyasini rivojlantiradi^[4; 6].

Shuni alohida ta'kidlash lozimki, 6–7 yoshli bolalar ma'lumotlarning mazmunini to'liq anglab yetmasdan, ko'proq mexanik tarzda yodlaydilar.

Boshqa tildan o'zlashtirayotgan so'zlarning hech qanday hidi, rangi, shakli, hajmi, katta-kichikligi bo'limgani uchun xotirasida saqlanishi qiyin bo'ladi. Chunki ma'lumki xotiraga sezgi xususiyatlari, hissiy holatlar kuchli ta'sir qiladi va odam ongida uzoq vaqt saqlanadi^[2.87].

Kichik yoshdagi bolalarga xorijiy tilni o'rgatish jarayoni ancha murakkab va mas'uliyatli hisoblanadi. Ularga chet tillarini o'rgatishda samarali usullardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Bolalarning diqqatini bir yerga jalb qilish uchun o'quv o'yinlari, interaktiv o'yinlar va onlayn o'yinlardan foydalanish mumkin. Bu o'yinlarda turli xil rangli tarqatmalar, musiqa, koptok kabilardan foydalanish mumkin. Chunki yosh bolalarning psixologiyasi shunday rangli va o'ziga jalb qiluvchi o'yinchoq va buyumlarga moyil bo'ladi^[1.41].

Ijtimoiy amaliyotning tarixiy jihatdan vujudga kelgan alohida turi sifatidagi o'yinda odam hayoti va faoliyatining me'yorlari aks ettiriladi, ularga amal qilishni ong va sohaga oid ijtimoiy voqelikni o'zlashtirish, shaxsning aqliy, hissiy-ma'naviy rivojlanishi ta'minlab beradi.

O'yin psixologiyada, etnografiyada, madaniyat tarixida, pedagogikadagi boshqaruv nazariyasida va boshqa fanlarda o'rganiladi.

O'yinni tizimli o'rganishga urinishni birinchi bo'lib, XIX asrning oxirida nemis olimi K.Gross amalga oshirdi. U o'yinda kelajakdagi yashash uchun kurash sharoitlariga nisbatan instinktlarning ogohlantirishi bo'lib o'tadi, deb hisoblagan ("ogohlantirishlar nazariyasi").

Nemis ruhshunosi K.Byuler o'yinni "funktional huzur" olish uchun bajariladigan faoliyat sifatida ta'rifladi. Z.Freyd izdoshlari o'yinda chuqur instinktlar yoki intilishlar ifodasini ko'radilar. O'yining barcha bunday talqinlarida biologizatorlik yondashuvi mavjud. O'yinga bo'lgan materialistik qarashni o'yinning mehnatdan kelib chiqqanligini ko'rsatgan G.V.Plexanov shakllantirdi. Fundamental psixologiyada o'yin nazariyasini ishlab chiqishda uning ijtimoiy tabiatiga asoslanildi. Ye.A.Arkin, L.S.Vigotskiy, A.N.Leontev, D.B.Elkoninlar o'yinni yo'naltiruvchi faoliyat bilan bog'laydilar. Bu boshqaruv xulq-atvor bilan qo'shiladigan va takomillashtiriladigan faoliyatdir.

O'yin usulidan foydalanishning o'qitish imkoniyatlari anchadan beri yaxshi ma'lum. Chet tillarni o'qitish uslubi bilan shug'ullanuvchi ko'pgina olimlar o'yin usulidan foydalanishning samaraliligiga haqli ravishda e'tiborni qaratdilar. Bu o'yinda istalgan odamning qobiliyatlari to'liq, ba'zan esa hattoki kutilmaganda namoyon bo'lishi bilan tushuntiriladi.

O'qitishning o'yin shakllaridan foydalanish o'quv-tarbiya jarayonini yanada mazmunliroq va sifatliroq qiladi, chunki:

- o'yin har bir o'quvchini alohida va barcha o'quvchilarni birgalikda faol o'rganish faoliyatiga jalb qiladi va shu bilan o'quv jarayonini boshqarishning samarali vositasi hisoblanadi;
- o'yinda o'qitish amaliyotning alohida turi xususiyatiga ega bo'lgan o'quvchilarning o'z faoliyatlari vositasida amalga oshiriladi, bu jarayonda axborotning 90% gacha bo'lgan qismi o'zlashtiriladi;
- o'yin - uning ishtirokchilari uchun tanlash, o'z-o'zini ifodalash, o'z-o'zini aniqlash va o'z-o'zini rivojlantirish imkoniyatini beruvchi erkin faoliyat;
- o'yin ma'lum natijaga ega bo'ladi va o'quvchilarni maqsadga (g'alabaga) erishish va maqsadga erishishning ongli yo'llari sari rag'batlantiradi;
- o'yinda jamoalar yoki alohida o'quvchilar dastlab o'zaro teng bo'ladilar, natija o'yinchining o'ziga, uning tayyorlanganligi, qobiliyatlari, sabr-toqati, malakalari, xarakteriga bog'liq bo'ladi;
- o'qitishning shaxssizlantirilgan jarayoni o'yinda shaxsiy ahamiyat kasb etadi;
- musobaqalashish - o'yinning ajralmas qismi o'quvchilar uchun jozibalidir, o'yindan olingan huzurlanish chet tili darslarida qulay sharoit yaratadi va fanni o'rganishga bo'lgan istakni kuchaytiradi;
- o'yinda qandaydir sirliklik - olinmagan javob doimo mavjud bo'ladi, bu esa o'quvchining fikrlash faoliyatini faollashtiradi, javobni qidirish sari undaydi;
- o'yin faol o'qitish tizimida alohida o'rinni egallaydi: u sintetikdir, chunki u o'zida faol o'qitishning deyarli barcha usullarini sintez qilgan holda bir vaqtning o'zida o'qitishni tashkillashtirishning ham usuli ham shakli hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bugungi kunda chet tillarni o'rganish jamiyat taraqqiyoti va yosh avlodning raqobatbardosh kadr bo'lib yetishishida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Mamlakatimizda bu borada qabul qilinayotgan qaror va dasturlar ta'lim tizimini yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qilmoqda. Xususan, chet tillarni o'rganishni maktabgacha ta'lim bosqichidan boshlab joriy etish bolalarning til ko'nikmalarini erta shakllantirishga imkon yaratmoqda.

Shu bilan birga, kichik yoshdagi bolalarning psixologik va fiziologik xususiyatlarini inobatga olgan holda ta'lim jarayonini to'g'ri tashkil etish muhimdir.

Demak, chet tillarni kichik yoshdan boshlab o'rgatish jarayoni puxta rejalashtirilgan, zamonaviy pedagogik yondashuvlarga asoslangan holda olib borilsa, kelajakda bilimli, tafakkuri keng va global maydonda raqobatlasha oladigan yosh avlodni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Axmedova X.M., Xamidullayeva M.I. "Chet tilini o'qitishda psixologik omillarning o'rni" // Ilmiy tadqiqot va innovatsiya. 2024. 3/1. B. 41.
2. Axmedova X.M., Sadridinova M.X. Chet tilini o'rganishda ona tilining psixologik o'ziga xosligi // International conference on modern development of pedagogy and linguistics 2024. 1/1. B. 87.
3. Axmedova M.X., Jurakulova D.Z. // "Uchinchi renessans poydevorini qo'yishda filologik tadqiqotlarning nazariy va amaliy ahamiyati" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya. Toshkent. – 2024. – 335 b. B. 5-9.
4. Maxmudov Y.U., Xudoyqulov X.J., Xolmirzayev E.J., Xolmirzayev Z.J. Pedagogika va psixologiya. Toshkent. 2011. 238 bet.
5. Султанова Ш. Психологические основы игрового метода обучения английскому языку. Сборник материалов научно-практической конференции СИПКПК. Ташкент, 2014 г.
6. Зимняя И.А. Психология обучения иностранному языку в школе. М.; Просвещение, 1991.
7. Леонтьев А.А. Речевые ошибки как проблема психологии; в сб. Материалы 3 Всесоюзного съезда общества психологов СССР, т.1, Общая психология и психофизиология., М.; 1998.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.